

Fyra länder på två hjul under en helg

av Leif Åström

Med benägen hjälp av fyra färjor, en liten båt, ett badtåg och "Rasender Roland" cyklade vi genom fyra länder runt Östersjön på en helg.

YSTAD

Vi cyklar ombord på färjan *MS Polonia* i Ystad fredag 23.00. Rederiet *Unity Line* har utbildat besättningen i USA. Oh Yeah! alla som åkt med konkurrerande statliga PolFerries förstår och uppskattar initiativet.

Efter nattamat och inventering av taxifreeshopen är det sent i säng och sedan dags att stiga upp i svinottan i *Swinoujscie* för morgonmat och en titt på den välkommande fyren vid hamninloppet som av någon outgrundlig anledning har byggts i form av en väderkvarn.

SWINOUJSCIE

Polska är tungvrickande svårt. *Swinoujscie* – i Polen skrivs en liten krumelur som ser ut som ett komma ovanför S och s – krumeluren betyder sch – "sch-wino-uj-sch-je"

Vi hinner inte mer än av *MS Polonia* med våra cyklar förrän det är dags för en ny färjetur som på fem minuter tar oss, fyra bilar och 100 morgontrötta polacker som börjar jobbet klockan 8, in till centrum.

Swinoujscie är en liten stad med en stor kurpark, gamla renoverade hus i centrum och en gata som

En av två fyror i *Swinoujscies* hamn. Den här är hög. Den andra ser ut som en väderkvarn

Ensam soldat på vakt vid gränsen mellan Polen och Tyskland

tar en sväng mot havet kantad av gamla – inte alltid nyrenoverade – badhotell.

Och som pricken över I förstås en lååång fin sandstrand. Nu, i början på maj, tom sänar som på en ensam polsk gränssoldat som sitter på ändalykten mitt ute i sanden och kollar att ingen olovandes tar sin in eller ut ur Polen sandvägen. Allt ser lugnt ut! Senare under badsäsongen kan det väl hända att någon går över gränsen – i alla fall när det gäller hur lätt klädsel som tillåts på stranden.

Avstånden är korta. På en kvart kan du cykla från Polen till Tyskland. Vi tar en kaffe längs vägen och ger oss tid att sitta ner och få lite Polenkänsla.

Vägen innan gränsen kantas av drapelare med hatten liggande på marken och sparrisförsäljare. Den här gränsovergången mellan Polen och Tyskland är endast öppen för fotgängare och cyklister. Tusen bilar och rader av turistbussar står

Pengar till renovering saknas. Maskrosen tackar och frodas i en fönstersmyg i *Swinoujscie*

En pir bör bör det alltid finnas på en badort vid Östersjön.

uppradade på den tyska sidan. Kön är lång vid pass- och tullkontrollen. Påsarnas klang talar om vodka eventuellt med korv som ljuddämpare. Och kors i taket! – stämpel i passet – en raritet i dessa EU-tider.

USEDOM

I Tyskland tar ön *Usedom* mot med badorter som alla heter *Seebad* i förnamn. Efternamnen är *Ahlbeck, Heringsdorf, Bansin...*

Vi cyklar längs strandpromenaden. Att fingå – flanera – en nästan utdöd konstart i Sverige – är stort i Tyskland. I juli och augusti kan det nog bli svårt att få utrymme att cykla bland alla flanörerna.

Här visas en vacker fasad mot havet. *Ostseebadarchitektur* innebär en blandning sida vid sida av gammalmodig mysig snickarglädje och elegant smaklös storslagenhet. Allt är så nymålat vitt att solglasögonär ett måste. Tjock plånbok är inte heller helt fel.

Men bara ett stenkast från havet, ett kvarter in mot land från strandpromenaden, är husen mera alldagliga och prisnivån på mat och husrum är också mera mänsklig.

Sol, hav, sandstrand, strandkorgar... Det enda som saknas i utsikten från piren i *Seebad Ahlbeck* så här i maj är myllret av badande varav drygt hälften, eftersom vi är i Tyskland, skulle ha saknat baddräkt.

Vi fortsätter vår tur längs cykelvägen där

Jodå det finns faktiskt fiskare kvar mitt bland alla badorter.

Soligt men kallt. Strandkorgsuthyaren gick hem.

Nedan till vänster: Flanörer på *Usedom*

Underhållningsvärdet är högt längs cykelvägen på *Usedom*.

skyltar överallt lockar med mat och kaffe. Vi bestämmer oss för *Rollmops und Radler* till lunch. Fisken är färsk. Det visar att det traditionella fisket lever vidare trots all sololja i Östersjön.

Till efterrätt tar vi badtåget från *Seebad Zinnowits* till *Penemünde*. I det sprillans nya tåget är det inga som helst problem att få plats med båda cyklister och cyklar.

I Penemünde finns ett museum som minner om andra världskrigets V-1 och V-2 raketer samt u-båtar.

Fakta

Under namnet "Fyra Hörn" har de fyra regionerna – sydöstra Skåne, danska ön Bornholm och tyska ön Rügen samt polska västra Pommern – runt Östersjön inlett ett samarbete inom turism, kultur och kommunikationer.

Samarbetet har bland annat resulterat i en rundtursbiljett med färja som kan påbörjas i Swinoujscie, Ystad, Rønne eller Sassnitz/Mukran och genomförs i valfri riktning med Unity-Line, BornholmsTrafikken och Scandlines. Biljetten är giltig i en månad från den dag resan påbörjas.

Fyra länder på två hjul under en helg är en kul grej! Men ännu kuligare blir det om du lägger en hel vecka på turen. Här finns massor att se och uppleva. Mera information om Fyra Hörn hittar du på www.four-corners.org. Det går också bra att ringa 0411-5771 96.

Om du tänker köra turen på en helg gäller det att börja med sols med nattfärjan från Ystad-Swinoujscie. Väljer du att tar turen motsols finns det bara en dagfärja att tillgå för den avslutande turen Swinoujscie-Ystad. Det kostar en extra dag.

Fyra Hörn är annars en lättcyklad runda. Det är bara på Bornholm du möter backar. En helt vanlig standardcykel duger gott. Totalsträckan – cykelvägen – är ca. 20 mil. Du kan gena på många ställen genom att ta cykeln på tåg eller bussar. Turen kan också göras dubbelt så lång. Milavis av nya upplevelser väntar om du ger dig tid att ta ut svängarna.

Turen runt Fyra Hörn trampas till största del på cykelvägar. Räkna inte med att flåsa fram i ensamt majestät i 30 km/tim. Särskilt på Usedom och Rügen kan det vara trångt om saligheten under högsåsong. Stig av cykeln och gå en bit. Bitvis trångt på cykelvägarna betyder att begivenhetererna kommer tätt så du har allt att vinna på att ta det lugnt och "carpe diem" – fånga dagen eller ögonblicket.

Vi hoppar över kriget och siktar i stället in oss på en fredlig liten båt som tar cyklar och cyklister från ön Usedom till ön Rügen. Det är en ganska lång färd över delvis öppet vatten. Stormar det ställs turen in. Det betyder en extra cykelturen på 8 mil till Rügen.

RÜGEN

Vår tur håller i sig. Vinden är lätt till måttlig och vi landstiger efter två timmar med våra cyklar i *Göhren* på Rügen.

Den här skylten visar runt Fyra Hörn på restauranger och affärer som säljer lokalt präglad mat. (artikelns "Rollmops" är rullströmming, "Radler" ölsockerdricka blandat 50/50, "Eisbein" är fläsklägg med ben – ett per portion, "Sol över Gudhjem" är rökt sill med en äggula balanserandes ovanpå, Hof är en Carlsberg öl och "en lille en" är förstas en snaps som i sig kan vara ganska stor.)

Med hjälp av en liten båt sparade vi åtta cykelmil.

"Rasender Roland" – ansågs på sin tid rasand snabbt.

Efter en dags cykling är det en hiskeligt stor portion *Eisbein mit Sauerkraut* den enda som duger. Ölglaset är också storlek jättestort. Rum med havsutsikt kostar extra på hotellet. Men vi får all den havsutiskt vi behöver under dagtid och den är gratis så ett rum mot gården – tack!

Rügen är Tysklands största ö. Här är badorterna större än på Usedom och dom ligger inte så tätt.

Vi som gör Fyra Hörn på en helg hoppar över dom berömda vackra allé-kantade vägarna på Rügen och låter i stället *Rasender Roland* ta oss och cyklarna från Göhren till Binz. Det gamla ångloket Roland – rasande snabbt för sin tid – tuffar oss till Binz. Skylten – Rökning Förbjuden – på kupéväggen är svärtad av lokets kolbolmande.

Binz är den största och mest populära badorten i Tyskland. Här finns flest strandkorgar, längst pir och flest badande. Hotellet är störst och vräkigast. Priserna är förstås anpassade till efterfrågan. Och det är så mycket flanörer på strandpromenaden att här råder cykelförbud året runt.

Strax norr om Binz ligger *Prora* i stark kontrast till den klassiska badortsarkitekturen kring Östersjön. Det är en 5 km lång kantig rätvinklig gråbeige betongkoloss med havsutsikt som nationalsocialisterna under Hitlers ledning började bygga 1936 som sommarkoloni för arbetarfamiljer. Här skulle 20.000 gäster åt gången under en vecka få njuta av sol och bad efter ett år av hårt och tråget arbete.

Anläggningen färdigställdes först under östtysk regim och användes då främst för militära ändamål.

I dag är står *Prora* tomt. För dyr att driva, för dyr att riva får *Prora* stå kvar som ett trist monument över två trista inslag i tysk historia.

Vi cyklar raka vägen vidare till *Mukran*. Här är inte heller så charmigt. Det är bara en modern färjehamn som ersatt *Sassnitz* – den klassiska anföringspunkten mellan

Skandinavien och Tyskland – några km bort.

Men vem bryr sig om charm när det i motvinden bara är 5 minuter kvar innan avgång med den stora färjan som tar bilar, bussar, långtradare och cyklister till Rønne på Bornholm.

Vi hinner med och parkerar cyklarna på bildäck och oss själva i fören. Utsikten över ön Rügen och dom vita kritklipporna är klart sevärd när färjan stävar upp mot *Kap Arkona*.

BORNHOLM

I *Rønne* på *Bornholm*, första orten sedan Swinoujscie som inte är en badort, råder det danska gemytet. Så har det inte alltid varit. Det vittnar en minnessten i gatan om. Sverige intog Bornholm i början av 1658. Men senare samma år slogs den svenske styresmannen ihjäl just här i Rønne av öns inhemska befolkning under ledning av *Jens Kofoed* vilket ledde till att Bornholm i slutet av 1658 återfördes till Danmark. På en av dom smala gatorna med små hus där dörarna är rena konstverken står det "Kofoed" på namnskylden... Jens?

På väg upp mot *Sandvig* och *Allinge* på norra delen av Bornholm trampar vi genom lövskog och ser sällan havet. Den oroligt badsugne kan få ro om en avstickare görs åt väst. Utsikten visar att Bornholm här reser sig tvärbrant ur havet med en klippig strand hopplöst långt där nere.

För första gången på turen runt Fyra Hörn möter vi backar – långa backar – korta backar – branta backar – sega backar – upp och ner...

Summan av alla backar leder oss till ruinen av

Hammershus fästning med vidunderlig havsutsikt. Här olika makthavare med varierande framgång styrts och ställt över Bornholm. 1658 tog traktens bönder över och rev maktens boning för att i stället bygga åt folk och få.

Från Hammershus för en skön utförsbacke oss till dom sammanbyggda orterna Sandvik/Allinge. Nu är vi tillbaka i badlivet igen. Här är det dock inte sandstrand utan klippor som gäller. Och det är mysigt och småskaligt jämfört med de ibland lite storsvulna badorterna på Usedom och Rügen.

Avslutar dock dagen i stor stil med "Sol över Gudhjem", *flaskesteg* – två stora Hof och en lille en, röd gröd med flode samt kaffe och avec där vi i ratar gammal konjak för gammeldansk.

Återigen sent i säng och tidigt upp. Men morgonstund har guld i mund. I alla fall om vi ska hinna med att äta frukost på morgonkatamaranen till Ystad. Tar taxi med cyklarna för säkerhets skull.

YSTAD

Vi klarade det! fyra länder, på två hjul under en helg – plus en måndag förmiddag om vi ska vara petiga.

Ett gäng glada rundturscyklister med Hammershus fästning i bakgrunden

De typiska kantiga skorstenarna talar om att här röks fisk på Bornholm.

Mysiga hus speglar danskt renö